

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 12. lipnja 2026.

Analiza presude

Francišković protiv Hrvatske
zahtjev br. 1313/20

povreda čl. 10. Konvencije – sloboda izražavanja

***Povreda prava na slobodu izražavanja
jer su domaći sudovi pogrešno kvalificirali izjavu podnositelja kao činjeničnu tvrdnju
umjesto kao vrijednosni sud iznesen u okviru rasprave od javnog interesa***

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u odboru od tri suca objavio je 30. travnja 2026. presudu u predmetu podnositelja koji je prigovorio povredi prava na slobodu izražavanja na temelju čl. 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

Podnositelj zahtjeva, tada kandidat za Gradsku skupštinu Grada Zagreba i potpredsjednik udruge Pravednik, sudjelovao je u predstavljanju svoje kandidacijske liste na Hrvatskoj radioteleviziji (dalje: HRT). Tijekom snimanja izjave kojom je predstavljao listu, započeo je izlaganje kritizirajući tadašnji politički sustav, nakon čega ga je djelatnik HRT-a prekinuo i upozorio zbog sadržaja izjave. Nakon isteka vremena predviđenog za predstavljanje liste, podnositelj i njegov kolega N.K., koji je cijeli događaj snimao, napustili su prostorije HRT-a. Neposredno nakon toga podnositelj je ispred zgrade HRT-a komentirao postupanje javne televizije te je, među ostalim, za tadašnjeg glavnog ravnatelja HRT-a G.R.-a izjavio da je „bivši i daljnji suradnik KOS-a¹“. Snimka je istoga dana objavljena na YouTube kanalu udruge Pravednik. G.R. je protiv podnositelja podnio tužbu Općinskom građanskom sudu u Zagrebu radi naknade štete. U tužbi je naveo da je izjava podnositelja da je bio pripadnik KOS-a bila neosnovana i netočna te da mu je nanijela štetu. Podnositelj je osporio tužbeni zahtjev ističući da je informaciju o navodnoj suradnji G.R.-a s KOS-om preuzeo iz ranije objavljenih novinskih članaka i internetskih portala te da nije imao razloga sumnjati u njezinu istinitost. Općinski građanski sud u Zagrebu djelomično je usvojio tužbeni zahtjev i naložio podnositelju isplatu 30.000 kuna na ime naknade štete i naknadu troškova postupka, utvrdivši da istinitost tvrdnje o suradnji G.R.-a s KOS-om nije dokazana te da je riječ o navodu koji je objektivno podoban ozbiljno narušiti ugled osobe. Županijski sud u Osijeku odbio je žalbu podnositelja i potvrdio prvostupanjsku presudu. Nakon toga podnositelj je podnio ustavnu tužbu pozivajući se na, među ostalim, povredu prava na slobodu izražavanja. Ustavni sud je proveo test balansiranja, odbio njegovu ustavnu tužbu, ocijenivši da su redovni sudovi uspostavili pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih prava podnositelja i G.R.-a te da podnositelju nije bilo povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja.

¹ Kontraobavještajna služba (dalje: KOS)

Europski sud je razmatrao prigovor podnositelja da mu je bilo povrijeđeno pravo na slobodu izražavanja na temelju čl. 10. Konvencije jer su domaći sudovi pri donošenju odluke zanemarili činjenicu da je G.R. bio javna osoba, koja je trebala pokazati veći stupanj tolerancije na kritiku podnositelja, kao i da je podnositelj dao spornu izjavu u kontekstu političke rasprave te je ona predstavljala vrijednosni sud o činjenicama koje su i ranije bile predmet medijskog izvještavanja.

Opća načela utvrđena u sudskoj praksi Europskog suda za ocjenu nužnosti miješanja u pravo na slobodu izražavanja u interesu zaštite ugleda ili prava drugih osoba sažeta su, među ostalim, u predmetima *Axel Springer AG protiv Njemačke* ([VV], br. 39954/08, st. 84.-88., 7. veljače 2012.) i *Miljević protiv Hrvatske*² (br. 68317/13, st. 48.-52., 56.-59. i 66.-67., 25. lipnja 2020.).

Pri ocjeni je li miješanje u slobodu izražavanja (čl.10. Konvencije) nužno u demokratskom društvu, a radi zaštite ugleda drugih (čl. 8. Konvencije), potrebno je utvrditi jesu li domaća tijela uspostavila pravičnu ravnotežu između ta dva prava zaštićenih Konvencijom, a koja mogu biti u međusobnom sukobu. Države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene pri ocjenjivanju je li i u kojoj mjeri ograničenje slobode izražavanja nužno, no ta sloboda nije neograničena. Ona je podvrgnuta nadzoru Europskog suda koji ne preuzima ulogu nacionalnih sudova, već ispituje jesu li odluke domaćih tijela, promatrane u cjelini i u svjetlu svih okolnosti predmeta, bile u skladu s konvencijskim standardima.

Europski sud je podsjetio na razlikovanje između činjeničnih tvrdnji i vrijednosnih sudova. Dok se istinitost činjeničnih tvrdnji može dokazivati, vrijednosni sudovi nisu podložni dokazivanju, pa bi zahtjev za dokazivanje njihove istinitosti predstavljao povredu same slobode mišljenja, a koja predstavlja temeljni aspekt prava zaštićenog čl. 10. Konvencije. Međutim, i vrijednosni sudovi moraju imati dostatnu činjeničnu osnovu jer se u protivnom mogu smatrati pretjeranima.

Pri razlikovanju činjenica od vrijednosnih sudova potrebno je uzeti u obzir okolnosti konkretnog predmeta i opći ton spornih izjava, pri čemu se mora voditi računa o tome da tvrdnje o pitanjima od javnog interesa mogu, na toj osnovi, predstavljati vrijednosne sudove, a ne izjave o činjenicama. Odnosi li se određena izjava na pitanje od javnog interesa treba ovisiti o široj ocjeni predmeta i kontekstu izjave (*Medžlis Islamske Zajednice Brčko i drugi protiv Bosne i Hercegovine*³ [VV], br. 17224/11, st. 92., 27. lipnja 2017.).

Nadalje, priroda i težina izrečenih sankcija su također čimbenici koje treba uzeti u obzir pri ocjeni razmjernosti miješanja u slobodu izražavanja. Načelno, kaznenopravna sankcija kao odgovor na klevetu ne može se sama po sebi smatrati nerazmjernom legitimnom cilju kojem teži. Međutim, u situacijama koje se tiču slobode izražavanja obrane tijekom kaznenog postupka u pravilu je potrebno pokazati suzdržanost pri pribjegavanju kaznenim postupcima i kaznenopravnim sankcijama.

Primjenjujući gore navedene kriterije na ovaj predmet, Europski sud je utvrdio da su presude domaćih sudova, kojima je podnositelju naloženo platiti štetu zbog izjave o G.R.-u, predstavljale miješanje u njegovo pravo na slobodu izražavanja zajamčeno čl. 10. Konvencije.

² Analiza presude je dostupna na [hrvatskom jeziku](#).

³ Sažetak presude je dostupan na [hrvatskom jeziku](#).

Iako je miješanje bilo propisano zakonom i imalo legitiman cilj zaštite ugleda i prava G.R.-a, Europski sud je ispitivao je li ono bilo nužno u demokratskom društvu.

U tom je pogledu prihvatio obrazloženje domaćih sudova da je G.R., kao glavni ravnatelj HRT-a, bio javna osoba u odnosu na koju su granice prihvatljive kritike šire. Primijetio je i da je Ustavni sud utvrdio da nije postojala javna rasprava o tvrdnjama o mogućoj povezanosti G.R.-a s KOS-om, i to bez da je spomenuo sadržaj tih izjava ili kontekst u kojem su izrečene. Za razliku od Ustavnog suda, Europski sud je smatrao da, iako tvrdnja o određenoj povezanosti G.R.-a s KOS-om nije bila izravno povezana s lokalnim izborima, ne može se zanemariti okolnost da je izjava ipak dana u političkom kontekstu kandidature podnositelja zahtjeva na tim izborima, što je vidljivo iz šireg konteksta izjave⁴. Ujedno, iz jednog od izdvojenih mišljenja Ustavnog suda proizlazi da je upravo ravnatelj HRT-a bio zadužen za donošenje pravila o postupanju HRT-a tijekom izborne promidžbe za vrijeme lokalnih izbora, čiji je cilj osigurati jednaku zastupljenost i predstavljanje svim kandidatima na lokalnim izborima.

Europski sud je stoga zaključio da je G.R. imao određenu ulogu u izbornom procesu i mogao se smatrati barem njegovim neizravnim sudionikom. Napomenuo je i da su prije podnositeljeve izjave u medijima već bili objavljeni članci koji su iznosili takve tvrdnje te da je G.R. o toj temi bio javno ispitan na tiskovnoj konferenciji. Osim toga, istaknuo je da su pitanja povezana s djelovanjem osoba tijekom bivšeg političkog sustava često predmet aktualne javne rasprave i predstavljaju pitanja od općeg javnog interesa.

Nadalje, Europski sud nije mogao prihvatiti tvrdnju domaćih sudova da je sporna izjava bila izjava o činjenicama, a ne vrijednosni sud. Pozivajući se na svoju raniju praksu, naglasio je da se izjave o povezanosti pojedinca s bivšim režimom trebaju smatrati vrijednosnim sudovima (*Feldek protiv Slovačke*, br. 29032/95, st. 85., 12. srpnja 2001.). Iako je vrijednosni sud potrebno temeljiti na dostatnoj činjeničnoj osnovi, Sud je utvrdio da takva osnova u ovom predmetu nije izostala jer su prije podnositeljeve izjave već postojali javno dostupni članci i informacije koje su dovodile G.R.-a u vezu s KOS-om. Stoga se nije moglo zaključiti da podnositeljeva izjava, iako provokativna, nije imala činjeničnu osnovu ili da joj je jedina svrha bila vrijeđanje G.R.-a. Pri ocjeni razmjernosti miješanja Europski sud je uzeo u obzir i iznos dosuđene naknade štete od 30.000 kuna, odnosno gotovo 4.000 eura, ocijenivši da se ne radi o beznačajnom iznosu.

Zaključno, Europski sud je zaključio da domaći sudovi nisu naveli dostatne razloge koji bi opravdali da je miješanje u pravo podnositelja na slobodu izražavanja bilo nužno jer nisu uspostavili pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih prava podnositelja i G.R.-a. Stoga je utvrdio povredu članka 10. Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2026. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

⁴ Vidi stavke 5., 6. i 7. ove presude